

Foto: Københavns Amt

5 På vandretur Vallensbæk – Store Vejleådal – Tranegilde

KØBENHAVNS AMT

Turen går igennem de to gamle landsbyer Vallensbæk og Tranegilde. De ligger på hver sin side af den åbne og flade Store Vejleådal som et synligt bindeled til fortiden. Landsbyerne blev ved afslutningen af vikingetiden placeret på kanten af ådalen, så bønderne kunne udnytte græsset i de frodige enge og rigdommen på tørv i moserne. Allerede i stenalderen havde Store Vejleådal tiltrukket bosætninger. Dengang var ådalen en fjordarm, der strakte sig fra Køge Bugt til den nuværende Tueholmsøen. Der er fundet stenalderbopladser ved bredden og på holme i den udtørrede fjord.

A Vallensbæk Kirke er fra middelalderen og er den ældste bygning i Vallensbæk Kommune. Bygningen består af et romansk kor og skib fra 1100-tallet med et sengotisk tårn fra begyndelsen af 1500-tallet. Våbenhuset er opført i begyndelsen af 1800-tallet - formentligt som erstatning for et ældre våbenhus. Bemærk placeringen af missionshuset Zion umiddelbart syd for kirkegården.

B Vallensbæk er kommunens eneste landsby. Inde i byen er det stadig muligt at finde rester af de gamle gårde og huse langs de historiske vejforløb, bl.a. den hvidkalkede præstegård på Bygaden, stuehuset til gården Mariehøj samt stuehuset til Enghavegård på Engvej 9a og den gamle smedje, Engvej 10. Af de gårde, som blev udflyttet i midten af 1800-tallet er blot to tilbage, Toftegård og Kirkebredgård.

C Vest for Vallensbæk Landsby og Vejlegårdsvej ligger de **tidligere mose- og engarealer**. I dag sætter nutidens landsbyboere deres præg

på landskabet i form af hestefolde og ridestier. For at genskabe en del af de tidligere mosearealer, udarbejdede Københavns Amt, i samarbejde med Vallensbæk og Ishøj kommuner, i 1990'erne et naturgenopretningsprojekt for Vallensbæk og Tranegilde moser. Gennem regulering af vandstanden i vinterhalvåret blev de nødvendige livsbetingelser for de vilde planter og ande-, vadefugle genskabt.

D Det lille pumpehus, der ligger for enden af det gamle åleje midt i ådalen, regulerer vandstanden i Store Vejleådal. For at advance ådalens moser blev der i 1937 gravet den kanal, der løber langs cykelstien ved vestsiden af ådalen. Kanalen fører vandet fra Vallensbæk Sø forbi Tranegilde Mose til Køge Bugt.

E Ved Tranegilde Landsby har der i middelalderen været kirke og kirkegård. Kirken lå inden for kirkegårdsdiget. En dyb drængroft, som har omkranset den nedlagte kirkegård, er genskabt og ses i landskabet på **"Kirkegård Bakke"**. Fra en nærliggende bakketop er der vid udsigt over Store Vejleådal.

F Det lille vandhul er anlagt med hjælp fra naturgenopretningsmidler fra Københavns Amt til gavn for naturen. I vandkanten ses

bl.a. vandranunkel, sumpstrå, vejbred-skeblad, strandkogleaks og dunhammer.

G Bredekærgård er en af de få tilbageværende gårde i Tranegilde landsby. Stedet ejes af Ishøj Kommune og har mange tilbud og aktiviteter for kommunens børn og unge. Traktørstedet er åbent om sommeren for servering af kaffe og brød på søndage fra 13-16. Alle er velkomne også med medbragt mad.

H Tranegilde landsby har de sidste 10 år gennemgået en ændring fra oprindelig landsbybebyggelse med gårdanlæg til en mere udpræget parcelhusbebyggelse. Vejforløbet af Bygaden samt enkelte gårde og landhuse giver dog stadig et indblik i, hvordan landsbyen engang så ud.

I Ved den gamle pumpe er der god udsigt mod øst over den flade

og åbne Store Vejleådal. Landskabet vest for Store Vejleådal præges af **landbrug i drift**. Det er rester af de store åbne arealer, som udgjorde Vestegnens vidstrakte landbrugsland. Bemærk rækken af gamle stynede poppeltræer i forfald langs kanalen.

J Udløbsbygværk til regulering af vandet fra Vallensbæk Sø.

K Vallensbæk Sø er egentligt et regnvandsbassin, men et fint eksempel på, at der af nødvendighed kan skabes noget godt og brugbart for friluftslivet. Her er der ideelle rammer for Vallensbæk Vandskiklub.

Et bidrag til Sundhedsstyrelsens kampagne
"Rør dig 30 minutter om dagen".

Folderen er udarbejdet af Københavns Amt, 2003. Genoptryk 2005.
Yderligere eksemplarer kan rekvireres på tlf.: 4322 2222
eller e-mail: tekniskforvaltning@kbhamt.dk
Websted: www.kbhamt.dk

Grafisk produktion: Hafnia Grafisk/533158

VALLENSBÆK NORDMARK

Turen er ca. 6 km lang og forløber gennem to landsbyer og ad stier gennem Store Vejleådal. Der findes informationstavler, som uddyber teksten i turfolderen, følgende steder: Kirkegård Bakke, Tranegilde og Vallensbæk Sø.

A Udvalgte seværdigheder

0 500 m

